

! Stelj! Šajerc" izhaja vsaki teden, datiran z dnevom naslednje nedelje.

boljših K 80 h.
K 10 h.
elih, Šli- flaura; ; belega franko kinga, 1 izlrama, 1, sivim ne 20 K; ; glavne 2 K na- Kar se dr. 716, 823 sedništvo se nahajati v uju, gledališko po- slojje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrata. Uredniški zaključek je vsak terek zvečer.

Za oznani uredništvo odgovorno. Cena oznani (inseratov) je za celo stran K 80— za $\frac{1}{2}$ strani K 40— za $\frac{1}{4}$ strani K 20— za $\frac{1}{8}$ strani K 10— za $\frac{1}{16}$ strani K 5— za $\frac{1}{32}$ strani K 2.50— za $\frac{1}{64}$ strani K 1— Pri večkratnem oznani se cena primerno zniža.

Štev. 40.

V Ptiju v nedeljo dne 5. oktobra 1913.

XIV. letnik.

„Stajerčevi“ kmetski koledar 1914

el bode v kratkem v navadni obliki z izborna vsebino in krasnimi slikami.

na 60 vinarjev, s poštino 70 vin.

or proda 10 koledarjev, dobi enega zastonj.

Somišljeniki! Naročite koledar pravočasno, traite zanj, priporočajte ga povsod!

Gnojnice . . .

Mi gotovo ne zagovarjam slovenski psevliberalizem, ki nima prav nikakoršne življenske moći v sebi, ki je le senca politične organizacije. Tudi ne zagovarjam starokopitno prvaštvo, je lenarilo na lovorkah iz davnih časov in miroljubno krmile v solncu vladine milosti. Nekaj je istinito in se ne more zatajiti: da še le moderna slovensko-klerikalna stranka prinesla v našo javnost to nepopisno surovost, podlost, močno propalost in zverinsko brutalnost, pod tero tripi zdaj že par let sem prečno slovensko ljudstvo. To tako resnično kakor sveto Pismo!

Rožni venec in krucifiks vrgli so slovenski kleriklci v staro šaro, — vzeli pa so gorjan in kiblo gnojnico v svoje blagodljene roke. In z gorjačo ter gnojnico vodijo zoper svoje nasprotnike, z njima so pobili pošteno preprčanje ob tla in zastrupili vso javnost . . .

V evropskem časopisu se toži semintja o žašonskem nasilju ali o ruski tiraniji napram akom in Fincem; — in vendar slovenski klerikalizem bistveno ni prav nič boljši! Kleriklci mladina se vadi v pobjoh, politikujčani so najhujši poulični pretepači — na turje okupijah ležijo celi kupi aktov, ki dokazujejo tista! Kdor se ne vpogne klerikalnemu strupu, tega se pljuje raz prižnic, hujška se po spominach njegovo ženo zoper lastnega soproga, se deco nepokornosti proti starišem. In od se mu kruh od ust, izroči se ga, »v imenu glada ter bedi! Križa se njegovo dobro preklinja njegovo delo, izroča se ga javne zasmehu in zasramovanju. . . V norišnico vili so že slovenski kleriklci ljudi, ki se

jim niso pokorili, revolver za samomor so jim stisnili v roke. . .

Vsak dan vlivajo pravo morje ostudne gnojnico čez vse, kar noče na eni mizi z Verstovški in Korošči, s Šusteršči in Brejci sedeti. Kje na Božjem svetu dobite toliko surovosti nakopičene, kakor v slovensko-klerikalnem časopisu? „Slovenec“ in „Straža“, „Mir“ in „Domoljub“ ali „Gospodar“ se ne pišejo s črnilom, marveč s straničnico. . .

Ali — kdor rabi nasilje, povzroči tudi protinasilje, kdor meče blato, ta si umaze tudi sam svoje roke! Zato pa se dviga proti slovensko-klerikalni stranki danes tudi vse, kar je na Slovenskem poštenega. In ravno zato je tudi slovensko-klerikalna stranka danes tako grozovito umazana, da bi jo v drugih deželah noben pes ne povohal več. . .

Ne govorimo o tem, da se nahaja v Ameriki že cela kompanija slovenskih politikujočih popov, ki so si z begom zognili sodnijski kazni, medtem ko so ostali doma nedolžni in vendar moralno pokvarjeni otroci-žrtve. Ne govorimo o tem, da trpijo slovenski duhovniki med seboj celo krvoprisežnike, ki bi jih ne trpel noben drugi stan. Ne ponavljamo krvava dejstva o velikanskih gospodarskih škodi, ki so jo prizadeli slovenski klerikalci s svojimi „konzumi“ in „posojilnicami“ . . . Vse to je pri nas že „običajno“, vse to našo javnost že „ne zanima“ več!

Ali na Kranjskem se odigrava zdaj javni škandal, v katerega središču stojijo najboljši voditelji slovensko-klerikalne stranke, — škandal, ki smrdi naravnost do neba! Govorili bodoemo o tej stvari natančno, kadar bodojo sodnijski akti sklenjeni, kajti po našem mnenju in po mnenju vsacega poštenjaka se zamore ta škandal edino pred c. in kr. sodiščem rešiti, čeprav se skuša slovensko-klerikalna stranka s kačjim jezuitizmom iz sodnijske dvorane izmuzniti. Za danes naj omenimo le sledete: V Ljubljani se je nahajala neka gospodična Kamila Theimer, ki je igrala v javnosti prav veliko vlogo. Kér je imela tudi precejšnji vpliv na gotove merodajne kroge, pritegnili so jo klerikalni voditelji takoj na-se. Da bi jo politično še bolj izkorisčali, hoteli so jo obesiti voditelju Povšetu na vrat. Ali voditelj klerikalcev, poslanec in katoliški duhovnik dr. Janez Ev. Krek je znal slabotno ženo pregoroviti; zatajil je verske nauke in duhovniške obljube ter pričel z njo ljubavno razmerje, dokler se je ni naveličal in jo je hotel „prijatelju“ ter tovariu Povšetu odstopiti, odnosno kakor cunjo proč vreči . . .

Zdaj se je ljubezen Kamile Theimer spremena v sovraštvo in kakor ranjena zver pričela je ta ženska boj zoper slovensko-klerikalne voditelje. Objavila je cele kupe ljubavnih pisem in dokazil ničvrednosti klerikalnih kapacetov. Očitala je deželnemu glavarju kranjskemu dru. Šusteršču naravnost zlorabovala javnih denarjev ter cesarjevega zaupanja, dokazala nizkotno mišljenje političnega duhovnika dr. Kreka z dejstvi, ki razsvetljujejo naravnost gorostasno moralno propalost . . . Gnojnica teče, celo morje gnojnico . . . izliva se zdaj po tisti slovensko-klerikalni stranki, ki je vedno imela „katoličanstvo“ in „krščansko moralno“ v zakupu . . .

Cloveku se opira pero, da bi gazil nadalje po tem klerikalnem blatu. V nebo kričeče pa je, da se prizadeti slovensko-klerikalni voditelji doslej izogibajo sodnije, da stem sami sebe obsojajo. V nebo kričeče je, da tako težko obdolženi dr. Ivan Šusteršč še vedno nidiobil zasluzene brce, ker že sam nimam toliko sramu, da bi izginil iz javnosti in se skril v zadnji kot svoje sobe. V nebo kričeče je, da nosi zasramovalec vere dr. Janez Ev. Krek še vedno duhovniško sulkajo . . . Samoumevno pa je za vsacega, ki pozna naše razmere, da trpi slovensko-klerikalna stranka te možake in te pojave v svoji sredi . . .

Slovensko-klerikalna stranka se pogreza v blatu, — vso slovensko javnost pretresa gnus. Pa živila bode naprej, ta stranka moralne klerikalne bankero, živila bode dalje in zastrupila slovensko ljudstvo in zanaprej. Zmagovala bode in se ponašala s triumfi, omogočenimi po neumrljivi neumnosti. Živila bode — in v tem tiči tragika tega smradljivega kapitla — živila bode, pa čeprav teče okoli nje morje gnojnico . . .

Politični pregled.

Politični položaj je seveda zopet jako žalosten, kakor vedno pri nas v ljubi Avstriji. Sredi oktobra meseca stopil bode baje državni zbor skupaj. Od deželnih zborov jih itak le par živi, medtem ko so ostali za delo nezmožni. Vlada se trudi na vse strani, da bi delovanje državnega zbora omogočila, pa mnogo upanja ni. Ministrski svet se je baje že posvetoval, kako je spraviti velikanske troške, ki so nastali v 11 mesečni balkanski krizi zlasti vsed naših posebnih vojaških odredb, v skupni državni proračun. Za natančno svoto teh troškov se še ne vede, ali gotovo je, da znašajo okoli 250 milijon-

Dokazano je, da ima 50 do 100% več jedrnatega mila v sebi Schichtov pralni prašek „Ženska hvala“ nego drugi podobni izdelki. „Ženska hvala“ ne vsebuje nikakorših škodljivih sestavin. Ako se pere perilo s cenim, praznim pa grizočim pralnim praškom, ne traja polovico tako dolgo, kakor če se pere z dobrim. Pred tem je vsakogar sva-

nov krov. Pa obe državni polovici sta tudi drugače skoraj pred gospodarskim bankerotom. Slabo znamenje je že, da prihaja mnogo manj dakov v državno blagajno, nego je bilo to proračunjeno. Naša trgovina in naša industrija nazadujeta. In v tem leži vzrok žalostnega političnega položaja na Avstro-Ogrskem. Mnogo preveč brezplodne politike imamo in mnogo premalo gospodarskega dela!

Klerikalno gospodarstvo. Kakor znano, je nižjeavstrijska dežela popolnoma v rokah klerikalcev, ki seveda na znani način gospodarijo. Nemški naprednjaki vložili so zdaj interpelacijo v deželnem zboru, v kateri grajajo odločno škandalozno gospodarstvo pri tamоšnjih deželnih železnicah.

Nove vojaške zahteve. Vodstvo naše armade zahtevalo je, kakor znano, zopetno zvišanje kontingenta rekrutov za 40.000 mož. Ali za sedajni misli, da bi se te vojaške zahteve postavim potom rešile, ker je preje mnogo drugih gospodarskih potrebsčin rešiti.

Cesar Viljem II. pride dne 23. oktobra na obisk našega prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinand na grad Konopišt, kjer bude dva dni bival in se tamоšnjih lovov udeležil. Dne 25. oktobra pa se bude peljal na Dunaj, kjer bude v Schönbrunnu našega cesarja obiskal.

Za saniranje južne železnice vršilo se je 26. septembra v Gradcu zborovanje, katerega se je udeležilo jako veliko merodajnih oseb. Zborovanje se je izreklo zoper nameravano zvišanje tarife, s katerim se hoče planinskim deželam vsako leto 8 do 10 milijonov krov iz zepov izmazati.

Cesarski manevri. Letošnji cesarski manevri na južnem Češkem so se končali predpretekli teden. Vse skupaj se je udeležilo teh manevrov 120 bataljonov infanterije in 60 eškadronov kavaljerije s skupnim stanjem okroglo 62.000 pušč ter 8000 sabelj. Severni stranki zapovedovalo je armadni nadzornik general pl. Brudermann, južni stranki pa prejšnji vojni minister general pl. Auffenberg. Zmagu se je priznalo južni stranki. Konec vaj je tvoril skupni napad vsega vojaštva proti markiranemu sovražniku pod poveljstvom prestolonaslednika nadvojvoda Franca Ferdinanda.

Bozenki deželní zbor je za delo nezmožen, to pa zsradi brezobzirnega postopanja srbskih poslancev. Vsa dosedanja pogajanja so se razbila. 12 srbskih poslancev je celo svoje mandate odložilo, tako da je pričakovati kmalušni razpust tega deželnega zborna.

V Tripolisu imajo Italijani vedno še mnogo opraviti, čeprav so davno že sklenili mir s Turčijo. Afričanski domačini se še vedno nočejo podvreči italijanski nadavladi. Dne 16. septembra vršila se je zopet bitka med Italijani in Arabci, pri kateri je bilo mrtvih: 1 general, 2 oficirje in 28 vojakov; ranjenih pa: 3 oficirje ter 70 vojakov. Seveda so Arabci zopet nazaj potisnili; ali pojavili se bodojo kmalu na drugi točki in prelivanje krvii se bode nadaljevalo. Vse kaže, da so Italijani v Tripolisu zagrabili pravo sršenovo gnezdo.

Politični umor. Policijski šef Saripa d. b. e. v. Kalkutti (Indija) bil je na javni cesti od treh bengalskih domačinov ustreljen, to pa iz političnih vzrokov. Sovraščo Indijcev zoper angleške vladarje je še vedno ednako strastno.

* * *

Tretja balkanska vojna.

Na eni strani veliki in grozoviti boji med Srbij in Albanci, na drugi strani velika nevarnost zopetne vojne med Turčijo in Grško, — pripravlja se tretja balkanska vojna, ki bi znala vse grozote dosedanjih bojev še prekriti. Dve naravni skupini se se stavljati zdaj: na eni strani Srbija, Grška, Crnogora, na drugi pa Bulgarija, Turčija in Albanija. Ako pride med tema dvema skupinoma do vojne, prepolnila bodo rdeča kri zopet v Balkan. Mir se dà na Balkanu le tedaj zasiguriti, ako se zasiguri pravico vseake posamezne narodnosti. Tega Srbija in Grška doslej nista hotela. In zato ležijo kali novih vojen v zraku!

Albanska vstaja. Medtem ko se je začetkom mislio, da so poročani boji le navadne obmejne praske, prišlo se je zdaj do vse drugačja prepri-

čanja. To niso male praske, mar več to je že vojna! Dokaz temu dejstvo, da je morala Srbija izvršiti že velike mobilizacije, da vstavi prodiranje Albancev. Morilska taktika Srbov rodil zdaj svoje posledice. Vsa Alba in ja je vstala in precej dobro oboroženi ti vstasi so dosegli tudi jaka lepe uspehe. Vrgli so srbske posadke daleč iz albanskih pokrajin. ... Gotovo je seveda, da bodo moderna srbska armada za svojo domovino se boreče albanske kmete premagala. Ali ravno tako gotovo je, da se bodojo take albanske vstaje vedno zopet ponavljale. Albanska vojna je krvavi memento za Srbijo, da se postavi in njeni krvoljivi požrešnosti mejo!

Srbske grozovitosti. V Skutariju izhaja novi albanski dnevnik "Tarabotri", ki prinaša o vzkroh sedanje albanske vstaje sledenja poročila: Nekdaj cvetoče vasi na Kosovem polju so zdaj kup razvalin. Kamor posadi srbski ali črnogorski vojak svojo nogo, tam vlađa beda, groza in smrt. Vasi Tshoj in Iljze so izgnile. Tu se je 72 oseb, med njimi žene in otroki v neko hišo zaprlo in žive sežgalo. Vasi Beshtezlim in Smacij se je najprve oplenilo, potem pa sežgalo, može pa na zverinski način pomorilo. Isto usodo so doživeli tudi vasi Kramarig in Ciflik. V Mazniku se je prebivalce na divjaški način mučilo: odrezali so jim roke, noge, nose in ušesa. Nešteto hiš se je oplenilo in požgalo v vaseh in mestih Zabel, Dushkova, Reka, Djakova in Ipek. Ženske se je onečastilo, otroki in starčki pomorilo, može s kartičami poklalo. Najplivljivje albanske dostenjanstvenike se je pomorilo. Tako n. p.: Emirja Bey iz Plave s 13 sorodniki, Idris Aslan i, Nolne Kola (katoličan!), Ethem Azhem i sinom, Adem Miliukui in Begant. Mliča umorjenega katoličana Pjetra Celi obesili so Srbi na neko drevo in so ga šele odstranili, ko so vrane že svoje delo izvršile. Katoličan Pjetar Gjergi hotel je iti neko jutro na polje delati; srbski vojaki so ga napadli, zvezali in mu vrat prezreali. Umorili so dva sivilska pastirja in jima glavi odrezali; glavi so potem v Djakovo poslali, kjer se jih še danes razstavljene vidi. Katoličana Tund Ceta z 18 drugimi osebami (med njimi 3 ženske) so žive sežgali. Isto usodo so Srbi pripravili katoličanu Avdalu Zegaj in 25 drugimi nesrečnimi. Kdor je šel po zahajanju solnca domu, kdor se je pokazal v družbi drugih ljudi na cesti, bil je ustreljen. Materi niso smeje s svojimi sinovi govoriti, žene ne s svojimi možmi. Kdor je zapustil hišo, predno je solnce vzhajalo, bil je ustreljen. Tako se je zgodilo tudi dvema otrokom v okolici Djakove. Ako je v polnoči srbska patrulja na duri potrkala in se ni takoj odprlo, zažgali so hišo. Gorje tistem, kdor ni begunca naznanil ali ni hotel vohun biti! Neusmiljeno so Srbi divjali proti njemu in njegovi družini; očeta, brata, sina so mu pomorili, ženske se je onečastilo, bičalo, klalo in postrelilo. Z isto grozovitostjo nastopajo še danes Srbi proti vsem, ki nočejo njih vere sprejeti. — To so pravi vzroki, da se je končno albanski narod vzdignil in pričel boj do zadnje kapljice krvii zoper divjaškega sovraga!

Turčija in Grška. Pogajanja med Turčijo in Grško so se zaradi potokov v Egejskem morju zopet razbila. Ravn tako izgleda, kakov da bi se čutila Turčija dovolj krepko, da prične novo vojno. Svojega najnevarnejšega sovražnika Bulgarijo se je odkrila, Srbija pa ima z Albanci dovolj opraviti. Turčija ima tudi lepo armado mobilizirano in stojevar za Grško precej neprjetno. Sicer moriblizira zdaj tuđ Grška, pa v dvoboju med tem dve državoma bi Grška gotovo ne dosegla tistih uspehov, katere je dosegla, ko je bila Turčija od štirih strani napadena. Mir na Balkanu je še vedno tuj, še vedno le pobožna želja!

Grški kralj napravil je veliko potovanje po Evropi, v katerem je obiskal zlasti Berlin, Paris ter London. Bržkone se mu grē v prvi vrsti zato, da dobi velika posojila, ki jih potrebujeta on in njegova država. Zaradi zopet nastale hude napetosti s Turčijo pa je kralj nujno nazaj odpotoval.

Mir med Bulgarijo in Turčijo. Dne 23. septembra podpisali so pooblaščenci v Konstantinoplu

mirovno pogodbo med Turčijo in Bulgarijo. Rešiti je le še par postranskih vprašanj, ki seveda ne tvorijo nobenih težav. Turčija prihaja z letimi uspehi iz teh pogajanj. Rešila je za Adrianopol in Kirk-Kilisse, za kateri dve trdnjave se je na tisoče ljudi žrtvovalo. V 1. točki mirovne pogodbe se določa že znano mejo. V 2. točki se uredi narodnostno vprašanje. Prebivalcem Bulgariji ostalih pokrajin se dovoli dober let, po katere preteku se morajo izseliti ali pa bulgarsko narodnost sprejeti. V teh 4 letih pa se prebivalstva ne bode k vojaški službi kljucati. V 3. točki se govori o pravicah Muhamedancev in njih občin. Muhamedanci imeli bodojo iste politične pravice, kakor krščanski Bulgari. V 4. točki se določa splošno premirje orožja, vendar pa natančne določbe glede izmenjanj vjetih vojakov.

Skupne bulgarske izgube. Bulgarsko ministerstvo za zunanje zadeve objavilo je statistiko glede bulgarskih izgub v balkanskih vojnah, je pač natančna. Potem takem so izgubili Bulgari v vojni proti Turčiji na mrtvih 313 oficirjev ter 29.714 vojakov; na ranjenih pa 915 oficirjev ter 52.550 vojakov; izgubilo se je 2 oficirjev ter 3.139 vojakov (te smo pač tudi k mrtvimi računati.) Nadalje izgubili Bulgari v vojni zoper Srbijo Grško na mrtvih 260 oficirjev in 14.600 vojakov, na ranjenih pa 816 oficirjev ter 15.305 vojakov; izgubilo se je 69 oficirjev ter 4.560 vojakov. Skupna bulgarska izguba mrtvih in ranjenih znaša 52.709 mož. Od ranjenih jih bode najmanje 10.000 za vso življeno pohabljenih ostalo. To so pač grozne številke.

Veliki uspe

ki trajajo že od lanskega stoletja, ki so ga dosegli zasluženi Fellerjevi Elza-preparati, napravi umeda pridaje razna ničvredna posnemanja, mnogo pod čisto podobnimi imenami na trgu.

Le ta vzrok, torej le da cenj. čitatelje svetka da se ne pustijo zapeljati po

nobeni kričeči reklami

po nobenem tudi podobno imenovanem posnemanju nas napoti, danes tukaj zopet, kakor je primereno dobro stvar, popolnoma ponizo in brez vseh klame na dva sredstva opozarjati, ki sta po mnaj dajnih zdravniških kapacitetih preskušena, v tisek krasnih zahvalnih pismih pojavljena, ki sta se desetletja kot popolnoma zanesljiva obresla, in

1. Izborni Fellerjevi zeliščni fluid z n. fluida, kateri, kakor smo se sami prepričali, od bolečine, ozdravi, osveži, okrepa muskuline in vpliva ozivljajoče in poveča opornost, prepriča mnogo revmatičnih in takih bolezni, ki se jih dobiti po prepisu ali prehajenju. 12 malih dvajsetih ali z specialni steklenici franko 5. krov.

2. Vam hočemo povedati, da tisočec proti pomakanju apetita, pečenju (sodbenemu), v želodu, bluvjanju, slabosti, kolcanju, napeti in proti raznemu motenju prebave s posebnim homi rabi Fellerjeva odvajalne Rabharbar-krogliča z n. "Elza-krogliča", 6 škaljic za 4 krome franko 5. Malo poskusno naročilo Vas bolje prepriča mnogo besed. Da dobite pristne prepare, napiso svoje naročilno pismo natanko na

E. V. Feller, lekar nar v Stubič, Elsper Štev. 241

to je in ostane najboljš

Dopisi.

Slovenjavas pri Ptaju. (Lepa na prenata z maga). Naša občina bila je doslej klerikalnih rokah; posamezne vasi so si v lastih in pri temu je tudi vse občinsko gospodarstvo hudo zaostajalo. No, zdaj smo kmalu vendar enkrat pametni postali. Zdržali smo se pri naših občinskih volitvah, ki se po kratkim vršile, zmagali smo na celični. Nasprotni se niti volitve udeležili in groženje upali. V sredo, dne 23. septembra, imeli smo z nji župansko volitev. Za župana bil je izvoljen našega prednega posestnik g. Simon Skerbinsek. Skerbinsek ne veseli samo našo občino, marveč vse okolico. Kajti g. Skerbinsek je izborni gospodar, mož na svojem mestu, poštenjak od proti nj do glave. Tudi je že več let šolski načelnik

Hajdelj deluj ostal naše se prejme To e se se hočenje ni pa štejeno vensko cijelo hočenje hujsk občin pod volci